FINANSSIALA

27.4.2021

Pekonen-Ranta Mari

Eduskunnan suurelle valiokunnalle

VNS 7/2020 vp

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO EU-POLITIIKASTA

Finanssiala ry (FA) pitää hyvänä, että valtioneuvosto suuntaa Suomen pitkän aikavälin EU-politiikkaa. FA kannattaa valtioneuvoston EU-selonteon tavoitteita vahvistaa Euroopan kestävää kasvua sekä kilpailu- ja kriisinsietokykyä sisämarkkinoita kehittämällä. Vahva talous- ja rahaliitto on mielestämme tärkeä osa tätä kokonaisuutta. Näiden lisäksi EU:n on onnistuttava ilmastonmuutoksen torjumisessa ja digitalisaation hyödyntämisessä. Finanssialan rooli on merkittävä Euroopan talouden elpymisessä. EU:ssa on käynnissä laaja-alaisia ja pitkäaikaisia finanssialan sääntelyhankkeita kaikkien näiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Pidämme myös hyvänä sitä, että valtioneuvosto painottaa rakentavaa, ennakollista ja toimivaa EU-valmistelua. Paremman sääntelyn periaatteita on pidettävä edelleen vahvasti esillä. Samalla on tarkasteltava kriittisesti uuden sääntelyn laadukkuutta ja tarpeellisuutta. Ylimääräisen hallinnollisen taakan välttäminen on entistä tärkeämpää talouden elpymisen ja uuden kasvun edistämiseksi. EU-lainsäädäntötyön avoimuus on mielestämme tärkeää, ja olemme myös sitoutuneet edistämään lobbauksen läpinäkyvyyttä omassa toiminnassamme.

Kestävän rahoituksen rooli on merkittävä siirtymässä kohti ilmastoneutraalia taloutta

Euroopan komissio on arvioinut, että EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttaminen vaatii 175–290 miljardia euroa vuosittaisia lisäinvestointeja. Tällaisten summien kokoaminen ei onnistu pelkästään julkisista varoista. Viime vuosina EU onkin ryhtynyt kunnianhimoisesti ohjaamaan finanssimarkkinoita kohti kestävämpää rahoitustoimintaa, ja kestävän rahoituksen markkinat ovat kasvaneet voimakkaasti sekä Euroopassa että globaalisti.

EU:n finanssialan sääntelyyn ollaan rakentamassa vahvoja ohjausmekanismeja. Olemme aktiivisesti mukana komission uuden kestävän rahoituksen strategian luomista koskevassa keskustelussa. Pidämme kestävän rahoituksen roolia merkittävänä siirtymässä kohti ilmastoneutraalia taloutta.

EU:n kestävän rahoituksen taksonomia luo yksityisille sijoittajille kriteerit sille, millaista taloudellista toimintaa voidaan kutsua kestäväksi. Taksonomian mukaisille kohteille on todennäköisesti helppo löytää tulevina vuosina yksityisiä rahoittajia, ja siksi tällaisten toimien yleistymistä EU:ssa kannattaisi edistää erilaisin keinoin, mm. tarjoamalla yrityksille asiantuntija-apua ja kehittämällä yritysten kestävyysraportointia. Pidämme erittäin tärkeänä komission aloitetta keskitetystä yritystietokannasta. Hanke tulee yhdistää kestävän rahoituksen tavoitteisiin kokoamalla sinne olennaiset yritysten toiminnan kestävyyttä koskevat tiedot.

FA FINANSSIALA

Uudet teknologiat talouden ja finanssialan uudistajina

Komission viime syksynä julkaisema EU:n digitaalisen rahoituksen strategia on finanssialan kannalta keskeinen. Siinä linjataan suuntaviivat tuleville sääntelytoimille keskeisissä finanssialan digitalisaatioon liittyvissä teemoissa.

Digitaloutta vastuullisesti hyödyntämällä finanssiala voi tuottaa asiakkailleen ja yhteiskunnalle entistä parempia ja edullisempia palveluita. Tätä kautta ala voi saada merkittävästi lisää uutta kilpailukykyä, tehokkuutta ja toimintamahdollisuuksia.

On ensiarvoisen tärkeää, että digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely ja pelisäännöt ovat tasapuolisia sekä kilpailutilanne reilu ja oikeudenmukainen eri toimialojen ja toimijoiden kesken. EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely ei saa olla uutta toimintaa tukahduttava jarru, vaan sen on mahdollistettava uudet innovatiiviset liiketoimintamallit. Innovaatiomyönteinen sääntely-ympäristö tarkoittaa muun muassa teknologianeutraalisuutta, joustavuutta sekä periaatepohjaisuutta. Mahdollisiin digitalisaation esteisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota sääntelyä valmisteltaessa. EU:n lainsäädäntöhankkeiden tulee myös tukea tasapuolista kilpailua eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten toimijoiden välillä.

FA pitää tärkeänä jatkaa EU:n pääomamarkkinoiden monipuolistamista ja rajat ylittävän toiminnan helpottamista. Lisäksi on otettava huomioon muut kuin sääntelyn keinoin toteutettavat toimet. FA katsoo, että nykyistä toimivammat ja monipuolisemmat pääomamarkkinat luodaan ensisijaisesti markkinoiden omin toimin. Entistä tärkeämmäksi on tullut, että EU huolehtii omien pääomamarkkinoittensa kansainvälisestä kilpailukyvystä.

Nykyisessä finanssialan toimijoihin kohdistuvassa sääntelyssä on myös runsaasti esteitä, joita on ensin purettava. Pääomamarkkinoiden rajat ylittävää toimintaa saadaan edistettyä myös varmistamalla nykyisen sääntelyn yhdenmukainen ja tehokas täytäntöönpano ja valvonta eri jäsenmaissa.

Hybridiuhkien ja yhteiskunnan kriisinsietokyvyn Eurooppa-tason hallinta keskeistä

Suomen rahoitusala on tiiviisti integroitunut pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin markkinaan, joten varautuminen hybridiuhkiin on tehtävä koko Euroopan laajuisesti. Hybridiuhkiin varautumista on säänneltävä vähintään EU-tasolla ja sääntelyn yhdenmukaisesta täytäntöönpanosta on huolehdittava tarkoin.

Kansalliselle lisäsääntelylle tällä alueella ei ole Suomessa tarvetta. On tarkkaan pohdittava, mikä on kaikkia toimialoja koskevan horisontaalisen sääntelyn ja finanssialaa koskevan sektorikohtaisen sääntelyn välinen tasapaino. Finanssiala on sitoutunut poikkeusolojen varautumistoimiin yhteistyössä viranomaisten ja muiden elinkeinoelämän sektoreiden kanssa.

Rahanpesun torjuminen on vahvasti esillä sekä kansallisella että EU-tasolla. On tärkeää, että viranomaisten ja finanssialan väliseen tietojenvaihtoon panostetaan nykyistä enemmän. Lisäksi finanssialan toimijoille on sallittava mahdollisuus vaihtaa keskenään tietoja epäilyttävistä liiketoimista. EU-lainsäädäntö kaipaa myös yhdenmukaistamista, selkeyttämistä ja yksinkertaistamista.

FINANSSIALA

Pankkiunionin loppuunsaattaminen edellyttää riskien vähentämistä

FA:n mielestä talous- ja rahaliiton (EMU) jäsenyys, yhteinen valuutta ja pankkiunioni luovat osaltaan vakaata toimintaympäristöä suomalaiselle yritystoiminnalle ja edesauttavat talouskasvun ylläpitämistä ja hyvinvoinnin rakentamista. Suomen on jatkossakin oltava mukana EMU:n ytimessä. Finanssiala suhtautuu myönteisesti markkinakurin käyttämiseen nykyistä enemmän EMU-maiden talouspolitiikan ohjauskeinona sekä jäsenmaiden oman vastuun korostamiseen taloudenpidosta.

Suomen finanssiala on jo pitkään tukenut pankkiunionin luomista. FA:n mielestä se lisää oikein toteutettuna euroalueen rahoitusjärjestelmän vakautta. Yhdenmukainen valvonta ja yhteiset pelisäännöt edistävät reilua kilpailua.

Pidämme hyvänä, että selonteossa painotetaan sijoittajanvastuun merkitystä. Sijoittajanvastuun on oltava ensisijainen pankkikriisien hoitotoimien rahoituslähde. Yhteisen pankkikriisirahaston pitää olla vaihtoehdoista viimeinen.

Pankkiunionin loppuunsaattamisessa ja siihen mahdollisesti sisältyvässä yhteisvastuun lisäämisessä on edettävä varovasti. Koronapandemian laukaisema talouskriisi on heikentänyt tuntuvasti monien pankkiunionimaiden taloustilannetta, ja pandemian jatkuminen merkitsee ongelmien syvenemistä edelleen. Tämä tulee väistämättä heijastumaan myös pankkeihin: odotettavissa on luottotappioiden merkittävä kasvu erityisesti niissä maissa, joissa pandemia on ollut raju ja talouden sulkutilat pitkäkestoisia. FA katsoo, että eri maiden pankkien ongelmat on korjattava ja riskejä vähennettävä selvästi ennen kuin pankkiunionin loppuunsaattamisessa voidaan edetä.

Osana pankkiunionin loppuunsaattamista EU:ssa keskustellaan parhaillaan yhteisen talletussuojan rakentamisesta. Selonteossa linjataan, että riskien jakamisen pankkiunionissa on perustuttava reiluun, vakuutustyyppiseen järjestelyyn, jossa yhteisen talletussuojan maksut heijastelevat riskien kulloistakin jakautumista. Kuten edellä todettiin, aivan ensimmäiseksi riskejä pitää kuitenkin vähentää. Pidämme hyvänä, että riskien vähentämiseen kiinnitetään huomiota myös valtioneuvoston selonteossa. Siinä linjataan perustellusti, että ennen yhteisen talletussuojan edistämistä on rakennettava tiekartta, jossa mm. sovitaan riskejä vähentävistä toimista.

Selonteon mukaan valtionlainojen vakavaraisuuskohtelun muuttaminen siten, että pankeilla olisi kannuste hajauttaa valtionlainaportfolioitaan, olisi edistysaskel rahoitusvakauden näkökulmasta. Myös FA:n mielestä on tarve arvioida huolella sitä, miten valtionlainojen kohtelua pankkien vakavaraisuussääntelyssä olisi tarpeen uudistaa. Pankkiunionin loppuunsaattaminen ei ole mahdollista ilman, että samalla luottolaitosten valtionvelkariskejä vähennetään olennaisesti nykyisestä.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuussääntelyssä on otettava huomioon sääntelyn vahva merkitys sille, missä mitassa ja millä tavoin alan toimijat voivat olla mukana Euroopan talouden elpymiseen ja vihreään siirtymään tähtäävissä toimissa. Tässä suhteessa komissiossa valmisteilla olevat lainsäädäntöesitykset lopullisten Basel III -säännösten toimeenpanotavasta EU:ssa ovat keskeisessä asemassa. Jos säännökset johtavat pankkien pääomavaatimusten tuntuvaan nousuun, se heikentää niiden mahdollisuuksia ylläpitää ja laajentaa luotonantoaan yrityksille ja kotitalouksille. Tämä koskee myös suomalaisia pankkeja.

Verotusta koskeva päätöksenteko säilytettävä edelleen kansallisella tasolla

Selonteossa todetaan, että myös EU:n mahdollisten uusien omien varojen tulisi olla luonteeltaan laaja-alaisia ja kansainvälisiä. Suomi osallistuu aktiivisesti keskusteluun unionin uusista omista varoista ja arvioi tulevia ehdotuksia, kuten hiilidioksidipäästöjen tullimekanismia ja digitaaliveroa, kansallisen ja eurooppalaisen kokonaisedun näkökulmasta. Selonteossa esitetään, että määräenemmistöpäätöksenteon käyttöönottoa voitaisiin harkita tietyissä tilanteissa veroasioissa, kuten harmaan talouden ja veronkierron torjunnassa.

FA katsoo, että verotusoikeus ja päätösvalta veroasioissa tulisi edelleen säilyttää kansallisissa käsissä. Uusien verojen luominen ja verotusoikeuden antaminen Euroopan unionille olisi erittäin suuri ja periaatteellinen muutos EU:n toiminnassa, joka mahdollisesti kaventaisi eduskunnan budjettivallan käyttöä. Antamalla EU:lle verotusoikeus luotaisiin myös kokonaan uusi verotuksen taso. Verojärjestelmän tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä: uusi verotuksen taso tekisi kokonaisuudesta entistä monimutkaisemman ja vaikeammin hahmotettavan. Lisäksi se voisi johtaa kokonaisveroasteen nousuun. FA huomauttaa myös, että verotuksen saralla EU:ssa on saatu jo huomattavan paljon tuloksia aikaan veronkierron torjunnassa, vaikka yksimielisyysvaatimusta on edelleen sovellettu. Nykyinen päätöksenteko on mahdollistanut esimerkiksi veronkiertodirektiivin laatimisen ja sen tehokkaan toimeenpanon.

OECD:n piirissä on tehty viime vuosina laajasti yhteistyötä globaaleissa verokysymyksissä. FA korostaa, että jatkossakin näihin tulee löytää ratkaisuja nimenomaisesti OECD:n kautta, esimerkiksi digitalisoituvan talouden osalta.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

johtaja, pääekonomisti